

## บทที่ 9

### การสอนที่มีประสิทธิภาพ (Effective Teaching)

กิจกรรมการเรียนการสอน หรือการบอกเล่า กระตุ้น เพื่อให้ผู้อื่นทำและปฏิบัติตามในลักษณะของการสอน เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นเฉพาะในครอบครัว หรือผู้ที่คุ้นเคยกัน ในลักษณะของการอธิบายวิธีการ บอกเล่าให้ทำ ทำให้ดู ฝึกงาน ฝึกปฏิบัติ เช่นครอบครัวชาวนา จะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนให้รู้จักวิธีการ และกระบวนการทำนา การดูแลสัตว์เลี้ยง การปลูกและเก็บเกี่ยวพืชผล ฝึกให้สังเกตวิธีการใช้ประโยชน์จากดิน ต้นไม้ และทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนครอบครัวชาวประมง ก็จะอบรม สั่งสอนบุตรหลานของตนให้รู้จักกับการประมง การใช้เครื่องมือต่างๆ การสังเกตทิศทาง ลม และท้องฟ้า การออกเรือ การทำงานบนเรือ และอื่นๆ เป็นต้น การเรียนการสอนได้รับการพัฒนาเรื่อยๆ และต่อเนื่องกันมาจนเข้ามาสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งมีครูเป็นผู้สอน ให้ความรู้ แนวคิด และฝึกทักษะเบื้องต้นแก่เด็กและเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถพัฒนาความรู้ และแนวคิดต่างๆเพื่อการประกอบอาชีพต่อไป

#### คำจำกัดความและความหมายของการสอน

การสอนจะหมายถึงวิธีการเพื่อกระตุ้น เร้าความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือมีทักษะในเรื่องใหม่ๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายในแนวทางที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา กระบวนการวิชา สภาพแวดล้อม ระดับความสามารถ และความพร้อมของผู้เรียน ตลอดจนการใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การสอนยังรวมถึงการให้คำแนะนำ แนวคิด ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสามารถ มีทักษะได้สูงสุดตามศักยภาพของผู้เรียน

การดำเนินการสอนเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง และผู้สอนก็จะทำหน้าที่เป็นศิลปิน หรือผู้แสดง ซึ่งจะต้องถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ และทักษะ ไปสู่ผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีชีวิต มีความรู้สึกละเอียด สามารถรับรู้ และเรียนรู้ได้มากน้อยแตกต่างกัน แตกต่างจากศิลปินประเภทอื่นที่ถ่ายทอดความรู้สึก ความสามารถ หรือทักษะ ลงสู่ผืนผ้าใบ รูปปั้น บทเพลง หรืออื่นๆ การสอนหรือการ

ถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนนั้นจะทำให้ผู้เรียน หรือนักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ตามที่ต้องการได้ ซึ่งหน้าที่ในการดำเนินการสอนของครูมีดังต่อไปนี้คือ

1. อธิบาย หรือการบอกกล่าวเนื้อหาวิชา หรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่ต้องการ ซึ่งผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการสื่อความหมาย ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ และทักษะให้แก่ผู้เรียน กระตุ้น เร้าความสนใจให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งที่จะเรียน
2. มีความคิดริเริ่ม สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ มีความเป็นผู้นำ รวมทั้งสามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกันในหลายๆด้าน ในระยะเริ่มต้นของการเรียนผู้สอนจะต้องมีความสามารถที่จะจัดกลุ่มผู้เรียน หรือทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนร่วมกันในลักษณะกลุ่ม มีความรู้สึกที่จะทำงานและอยู่ร่วมกันได้
4. ให้ความรัก และความเมตตาแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงกัน โดยไม่มีอคติ เนื่องจากผู้เรียนบางคนจะมีสภาวะทางครอบครัวที่แตกต่างกัน ผู้สอนจะต้องเข้าใจผู้เรียน ปกป้อง เอาใจใส่และดูแลผู้เรียน รวมทั้งสร้างความมั่นใจ และส่งเสริมผู้เรียนให้สนใจการสอนของครู
5. สร้างความเสมอภาค ทัศนคติ และค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนจะมาจากครอบครัวซึ่งมีสถานะ ทัศนคติ และค่านิยมที่แตกต่างกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะสอดแทรกสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้ในทางที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนในระหว่างการสอน เพื่อเป็นการปรับพฤติกรรม และลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน
6. ศึกษาหลักสูตร รวมทั้งปรับ และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน และสภาพของชุมชนที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่
7. ศึกษาสาเหตุ และวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และให้คำแนะนำสำหรับการพัฒนาผู้เรียน
8. ประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มในชั้นเรียน โดยการใช้แบบทดสอบ และรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองทราบต่อไป
9. ปรับปรุงสภาพของชั้นเรียน ตกแต่งห้องเรียนให้ดูเป็นที่น่าสนใจสำหรับการเรียนการสอน และเปลี่ยนแปลงเป็นระยะๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
10. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน นอกเหนือจากการสอนปกติ เช่น ร่วมในโครงการต่างๆ ของโรงเรียน สนับสนุนและร่วมในกิจกรรม หรือชมรมต่างๆของโรงเรียน
11. สนับสนุน และให้ความร่วมมือกับชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนให้คำปรึกษา และให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชน

12. มีส่วนร่วมและให้ความสนใจในการพัฒนาวิชาชีพครู ปรับปรุงการทำงานของตนเอง ศึกษาและเฝ้าหาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน เข้าร่วมกันสัมมนา และเสนอบทความ เพื่อเสริมความรู้ในด้านวิชาชีพครูให้ทันสมัยอยู่เสมอ

### **การเตรียมความพร้อมในวิชาชีพครู**

การเป็นครูที่ดีมีความสามารถในการสอนนั้น ผู้สอนจะต้องมีความพร้อมในหลายๆด้าน และเตรียมพร้อมสำหรับความก้าวหน้าในวิชาชีพครูดังต่อไปนี้

1. เตรียมพร้อมในด้านการปฏิบัติตนเอง เนื่องจากการเป็นครูมีหน้าที่ในการให้ความรู้ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นสำหรับความประพฤติของตนเอง รวมทั้งพยายามที่จะปรับปรุงตนเอง ตรวจสอบความสามารถในการสอนของตนเองอยู่เสมอ มีวิสัยทัศน์กว้าง สร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง เพิ่มความรับผิดชอบ หรือเอาใจใส่ผู้อื่นมากขึ้น

2. มีความรู้เนื้อหาวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดี ครูจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตร กระบวนวิชาที่รับผิดชอบในหลักสูตร เนื้อหาวิชา และจะต้องมีความรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตร หรือในหนังสือแบบเรียน ซึ่งจะทำให้ครูสามารถดำเนินการสอน วางแผนการสอนได้ สอดคล้องกับหลักสูตร รวมทั้งสามารถสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้หรือมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นได้

3. มีความรู้ในเรื่องวิธีสอน ครูจะต้องสามารถเลือกใช้วิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มีทักษะในการสอน รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน และการจัดการห้องเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ได้

4. มีความสามารถในการสื่อสาร ครูจะต้องรู้จักวิธีการพูดสื่อความหมายในทางที่ถูกต้องกับนักเรียน เพื่อนครูด้วยกัน และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งรู้จักการฟังด้วย

5. เข้าใจระดับความสามารถของตนเอง ครูจะต้องรู้ว่าความสามารถในเรื่องใดของตนเองที่เกี่ยวกับการสอนซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น สนใจที่จะศึกษาและหาประสบการณ์เพิ่มเติมในส่วนด้อย เพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

### **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู**

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จากเดิม 4 ด้าน เป็น 11 ข้อ ในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งมีเนื้อหาสาระครอบคลุมเกณฑ์เดิม ซึ่งครูจะสามารถนำไปปฏิบัติและประเมินพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของครูได้ รวมทั้งเป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติตน และปฏิบัติงาน

ในหน้าที่ครู เพื่อประกันคุณภาพการทำงาน และการเป็นครู ซึ่งคุรุสภาได้ประกาศการใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้ง 11 ข้อ กับสำนักงานข้าราชการครู (ก.ค.) และหน่วยงานต้นสังกัดของครู เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามเกณฑ์นี้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีประกาศกำหนดให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน และปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในความเป็นครูและให้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2539 เป็นต้นไป ซึ่งมีรายละเอียดตามหนังสือเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ดังนี้

**มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเสมอ**

หมายถึงการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่นการประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ประจักษ์ชัดเจน

**มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน**

หมายถึงการเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

**มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ**

หมายถึงการใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครู ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัย ปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

**มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง**

หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

**มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ**

หมายถึงการประดิษฐ์ คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

**มาตรฐานที่ 6** จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

หมายถึงการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยม และนิสัยในการปฏิบัติงานเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

**มาตรฐานที่ 7** รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครุณาเสนอรายงานการปฏิบัติ ในรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

**มาตรฐานที่ 8** ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

หมายถึงการแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติ ในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจรรยาบรรณที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่าเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

**มาตรฐานที่ 9** ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ขอมรับในความรู้ ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

**มาตรฐานที่ 10** ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

หมายถึงการตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ขอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของสถาน

ศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

### มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

นอกเหนือจากเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแล้ว สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ยังได้กำหนดจรรยาบรรณครู 9 ประการ ในปี พ.ศ. 2539 ดังต่อไปนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์ อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช่ให้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือ เกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

### ครูและการสอนที่มีประสิทธิภาพ

การสอนของผู้สอนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีเทคนิคการสอนในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอน วิธีสอน และการใช้อุปกรณ์การสอน องค์ประกอบที่จะทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

## 1. เอาใจใส่ในการสอน

ผู้สอนที่ประสบความสำเร็จในการสอนนั้น ส่วนมากแล้วจะมีความกระตือรือร้น และเอาใจใส่ต่อการสอน ซึ่งรวมถึงการค้นคว้าหาความรู้ที่น่าสนใจ การเตรียมการสอน และการดำเนินการสอน ผู้สอนที่เอาใจใส่การสอนจะติดตามผลการเรียนของผู้เรียน เอาใจใส่ต่อผลความก้าวหน้าของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนที่เอาใจใส่ในการสอนจะต้องรู้สึกสนุก และชอบการสอน มีความภูมิใจที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ และปฏิบัติงานการสอนด้วยความกระตือรือร้นเหมือนนักธุรกิจที่ปฏิบัติงานของตนเอง

## 2. ดำเนินการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์

การสอนของผู้สอนจะต้องดำเนินไปเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถหรือมีพฤติกรรมตรงตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นผู้สอนอาจจะบอกจุดประสงค์ของการเรียนสำหรับการสอนในคาบเวลานั้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนการสอน รวมทั้งกำหนดการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วย

## 3. ทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้ว

พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในเรื่องต่อไป ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องทบทวนความรู้ของผู้เรียนก่อนที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาใหม่ต่อไป การทบทวนความรู้นั้น ไม่ใช่การถามถึงหัวข้อเรื่องที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว แต่เป็นการถามถึงความเข้าใจของเนื้อหาวิชาที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว และจะเป็นการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่จะเรียนต่อไปด้วย

## 4. ดำเนินการสอนในลักษณะของกลุ่มการเรียน

การดำเนินการสอนในชั้นเรียน ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนซึ่งเรียนร่วมกันในชั้นเรียน ในลักษณะของสังคมกลุ่ม เนื่องจากการสอนในชั้นเรียนไม่ใช่การมีปฏิสัมพันธ์เฉพาะผู้สอนกับนักเรียนเป็นรายคนเท่านั้น ดังนั้นการคำนึงถึงกลุ่มเพื่อนของนักเรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกัน การจัดการเรียนการสอนในลักษณะของกลุ่มการเรียนหรือการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) จึงเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจการเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตามการจัดการจัดกลุ่มให้แก่ นักเรียน ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสภาพภูมิหลังของนักเรียนกลุ่มเพื่อน และเมื่อจัดการเรียนในลักษณะดังกล่าวแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกันสามารถพัฒนาการพูดในด้านการปรึกษาหารือ รวมทั้งมีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาเช่นเดียวกัน

## 5. สร้างแนวคิดในการเรียนรู้

การสร้างแนวคิด หรือระบุแนวทางในการเรียนให้แก่ผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนสามารถคิดค้นหาความรู้ได้ถูกต้องตามแนวทางที่กำหนด ไม่ออกนอกกรอบหรือแนวความคิดไปมากนัก กรอบหรือแนวคิดดังกล่าวอาจจะเป็นคำถาม การยกตัวอย่าง การกำหนดหัวข้อเรื่องสำหรับการสนทนา แลกเปลี่ยน และเสนอความคิดเห็น การกำหนดแนวคิดดังกล่าวจะทำให้ให้นักเรียนที่เรียนด้วย มีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้น และทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนา เห็นความสำคัญของแนวคิดของตนเอง ทำให้การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจมากขึ้น

## 6. สอนเนื้อหาวิชาให้เกิดความเข้าใจ

ในการสอนเนื้อหาวิชาให้แก่ผู้เรียนนั้น ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายประการสำคัญของการสอนที่มีประสิทธิภาพ การที่ผู้เรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง 2-3 หัวข้อ ย่อมจะดีกว่าให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างกว้างๆ หรือเพียงผิวเผินในหลายๆ หัวข้อ ดังนั้นผู้สอนจะต้องมุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจ และมีความรู้ในแนวคิด หรือหลักการเฉพาะในเรื่องที่เห็นว่าสำคัญๆ โดยที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกเนื้อหาวิชาในบทเรียนที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการคิดอย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตามผู้สอนควรจะพิจารณาสอนเนื้อหาวิชาที่มีความสมดุลย์กันระหว่างความลุ่มลึกของเนื้อหาวิชาที่จะสอน กับความกว้างของเนื้อหาวิชาด้วย

## 7. กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียน

การกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียน จะทำให้ผู้เรียนเอาใจใส่บทเรียนที่กำลังดำเนินอยู่ หรือปฏิบัติการภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความสนใจจนสำเร็จ ซึ่งการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนการสอนนั้นขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นสำคัญที่จะหาวิธีให้ผู้เรียนสนใจการเรียน ซึ่งวิธีการหนึ่งอาจจะใช้ได้ผลดีกับนักเรียนกลุ่มหนึ่ง แต่อาจจะไม่เกิดผลกับนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. ความสนใจเฉพาะเรื่อง และความต้องการของนักเรียน
2. การรับรู้ความยากของภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
3. การสำนึกในความสามารถของตนเองที่จะสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้



## 8. สื่อความหมายที่ชัดเจน

การสื่อความหมายเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้การสอนประสบความสำเร็จได้ การสื่อความหมายของผู้สอนโดยการใช้คำพูด การเขียน การแสดงกิริยาอาการ การแสดงออกทางสีหน้าเหล่านี้ ผู้สอนจะต้องสื่อความหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ หรือแปลความหมายได้อย่างถูกต้องตรงตามความประสงค์ของผู้ส่งความหมาย ในบางครั้งผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจการสื่อความหมายของผู้สอน เนื่องจากไม่มีความชัดเจน คลุมเครือ ไม่คุ้นเคยกับน้ำเสียง สำนวน ของผู้ส่งความหมาย หรือบรรยากาศรอบชั้นเรียน ไม่ส่งเสริมการสื่อความหมายที่ดี เช่นมีเสียงอื่นๆรบกวน เป็นต้น

การดำเนินการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องสนใจการสอนของตนเองว่าผู้เรียนจะสามารถเข้าใจการสื่อความหมายหรือไม่ ดังนั้นเมื่อสอนไปสักระยะหนึ่งจึงควรหยุดการสอนชั่วคราว และถามความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งอาจจะให้นักเรียนบางคน หรือทั้งชั้นช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้สอนไปแล้ว ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และแก้ไขความเข้าใจของนักเรียนให้ถูกต้องด้วย

นอกจากการสื่อความหมายให้แก่ผู้เรียนในด้านการพูดแล้ว การฟังก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ผู้สอนควรฟังคำตอบจากนักเรียนด้วยความสนใจ ทบทวนคำตอบของนักเรียนโดยการสรุป และถามย้ำให้แน่ชัดว่าเป็นคำตอบที่นักเรียนต้องการจะตอบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้สอนเข้าใจการสื่อความหมายของนักเรียน

## 9. ใช้คำถามที่เหมาะสม

การถามและใช้คำถามที่ดี และเหมาะสม เป็นส่วนหนึ่งของการสอนที่มีประสิทธิภาพ การถามคำถามในชั้นเรียนจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนได้เช่นเดียวกัน การถามคำถามที่ดี ที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนต้องสนใจที่จะคิดค้นหาคำตอบตลอดเวลาของการเรียน อย่างไรก็ตาม ไรก็ตามแนวทางการตั้งคำถามที่เหมาะสม ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้คือ

1. ถามได้ตรงตามจุดประสงค์ ซึ่งในบางครั้งอาจจะใช้คำถามเพื่อถามความรู้ ความจำของนักเรียน เป็นคำถามพื้นฐาน ( Lower-level) สำหรับคำถามที่ต้องการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น สามารถเปรียบเทียบ สรุปข้อคิดเห็น ถอดวิเคราะห์ได้ จะเป็นคำถามในระดับที่สูงขึ้นมา (Higher-level)

2. ใช้คำถามที่ชัดเจน นักเรียนสามารถเข้าใจได้ว่าผู้สอนต้องการให้นักเรียนตอบคำถามในแนวใด การใช้คำถามที่กำกวม ไม่ชัดเจน หรือถามคำถามเป็นจำนวนมากในหลายๆด้าน จะทำให้นักเรียนสับสน และไม่สามารถตอบคำถามในแนวทางที่ถูกต้องได้

3. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การใช้คำถามที่ดีนั้นจะให้นักเรียนสนใจที่จะตอบได้อย่างถูกต้อง และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในชั้นเรียน การที่นักเรียนตอบคำถามผิด และไม่สนใจที่จะตอบคำถาม ผู้สอนจะต้องพิจารณาทบทวนใช้คำถามใหม่ ซึ่งอาจจะใช้คำถามที่ไม่ชัดเจนก็ได้

4. เว้นระยะเวลาให้นักเรียนตอบ เมื่อถามคำถามไปแล้วควรเว้นระยะเวลาเพื่อให้นักเรียนได้คิดหาคำตอบ หรือเรียกให้นักเรียนคนอื่นตอบคำถามอีกครั้ง หรือตั้งคำถามใหม่ การเว้นระยะเวลาดังกล่าวนั้น ส่วนใหญ่แล้วครูจะตั้งคำถามในระดับสูง (Higher - level)

#### 10. เสริมกำลังใจให้นักเรียน

การเสริมกำลังใจให้นักเรียน โดยการกล่าวชมเชย และให้รางวัลในช่วงเวลา และสถานการณ์ที่เหมาะสม จะสามารถสร้างเสริมบรรยากาศที่ดีในการเรียนได้ ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และเป็นการสนับสนุนพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียน อย่างไรก็ตามวิธีการเสริมกำลังใจให้นักเรียนแบบหนึ่งอาจจะเหมาะสมและได้ผลดีสำหรับนักเรียนบางคน และอาจจะไม่ได้ผลเลยสำหรับนักเรียนอีกคนหนึ่งก็ได้ ซึ่งในกรณีนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษา เข้าใจ รู้จักลักษณะนิสัย ความต้องการของนักเรียนด้วย และหาวิธีการอื่นเพื่อเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้ตรงตามความต้องการ

จุดประสงค์ของการเสริมกำลังใจนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการกล่าวชมเชย ให้รางวัล หรือวิธีการอื่นๆนั้น มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนประพฤติ ปฏิบัติ หรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป การเสริมกำลังใจของผู้สอนให้นักเรียน ควรจะมีลักษณะเป็นธรรมชาติ แบบง่ายๆ ไม่ต้องยุ่งยากมากนัก และให้นักเรียนในห้องรับรู้ เช่น อาจจะกล่าวชมเชยนักเรียนที่ตอบคำถามได้ถูกต้อง จะดีกว่าการให้ของรางวัล เฉพาะคน หรือกล่าวชมเชยอย่างมากเกินไป นักเรียนจะรู้สึกว่ามีไม่ความจริงใจได้ การกล่าวชมเชยนักเรียน เป็นการเสริมกำลังใจชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้สอนควรจะต้องคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้

1. กล่าวชมเชยในลักษณะธรรมดาๆ แบบธรรมชาติ ตามความเป็นจริง ไม่มากเกินไป
2. พูดด้วยน้ำเสียงที่แสดงความจริงใจ
3. ควรระบุพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนในการกล่าวชมเชยนั้นๆ
4. ในบางครั้งควรกล่าวชมเชยนักเรียนเป็นการส่วนตัว ซึ่งนักเรียนบางคนอาจจะอายเมื่อผู้สอนกล่าวชมเชยต่อหน้าเพื่อน
5. กล่าวชมเชยนักเรียน เมื่อนักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี เป็นการสนับสนุนและเสริมกำลังใจ ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น
6. ควรใช้คำพูดในหลายๆรูปแบบ ไม่ควรพูดเหมือนกันทุกครั้ง

7. ควรกล่าวชมเชยนักเรียนโดยใช้คำพูดพร้อมๆกับน้ำเสียง การแสดงสีหน้า หรือใช้การแสดงกิริยาประกอบ (nonverbal)

### 11. จัดบทเรียนให้มีการฝึกปฏิบัติ

การฝึกปฏิบัติ หรือการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ และเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น ทั้งนี้รวมถึงการให้การบ้านแก่นักเรียนในปริมาณที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนด้วย แนวทางการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด มีดังต่อไปนี้

1. แบบฝึกหัดควรมีหลายรูปแบบ และหลากหลาย โดยเฉพาะรูปแบบใหม่ๆ จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกรำเอื่อ
2. การมอบหมายภาระงานให้นักเรียนทำ ควรมีเป็นระยะๆ ไม่ควรให้มากจนเกินไป หรือต่อเนื่องกันตลอดเวลา
3. ผู้สอนควรชี้แจงภาระงานให้นักเรียนทำ หรือตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนที่จะให้นักเรียนทำด้วยตนเองอย่างอิสระ

### 12. ติดตามงานและประเมินความเข้าใจของนักเรียน

ในระหว่างดำเนินการสอน ผู้สอนจะต้องคอยสังเกต หรือประเมินความเข้าใจของนักเรียน เพื่อให้ทราบว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาใหม่ หรือสิ่งที่สอน ทั้งนี้โดยการถามคำถาม หรือถามนักเรียนทั้งหมดโดยรวมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนไปแล้ว ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนทราบระดับความเข้าใจของนักเรียนว่ามีมากน้อยแค่ไหน หรือยังเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียนไป ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ผู้สอนปรับแนวการสอน หรือวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ อาจจะทำตัวอย่าง อธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น หรือใช้อุปกรณ์การสอน เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจ

### 13. สรุปบทเรียนในท้ายชั่วโมง

การสรุปบทเรียนเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการสอน ทั้งนี้ นักเรียนบางคนอาจจะจำบทเรียนได้ดี เมื่อผู้สอนสรุปบทเรียนในท้ายชั่วโมง ดังนั้นในการจัดทำแผนการสอน การสรุปบทเรียนควรเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องกำหนดไว้ในแผนการสอน การสรุปบทเรียนนั้น ผู้สอนอาจจะให้นักเรียนออกมาทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เพื่อนๆ ฟัง แก้ไขข้อผิดพลาด และเสริมความเข้าใจบางตอนให้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้การสรุปท้ายบทเรียนยังเป็นแนวทางในการเชื่อมโยงความคิด และเนื้อหาวิชาที่จะเรียนในบทเรียนต่อไป สร้างความสนใจให้แก่ นักเรียน ทำให้นักเรียนได้เห็นภาพของการเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนไปแล้วมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาที่จะเรียนต่อไป

#### 14. ประเมินผลการสอนของตนเอง

ผู้สอนที่เอาใจใส่ต่อการสอน และมีประสิทธิภาพจะสนใจในการประเมินการสอนของตนเอง ซึ่งการประเมินการสอนของตนเองโดยวิธีการง่ายๆ ก็คือการถามคำถามตนเองดังนี้

1. ผู้เรียน ได้เรียนรู้เนื้อหาวิชา ตรงตามที่คุณสอนต้องการให้เรียนหรือไม่
2. ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่า ผู้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองได้เรียนไปแล้ว
3. การสอนของคุณสอนในวันนี้ดำเนินไปด้วยดีหรือไม่ นักเรียนมีความสับสนต่อการเรียนหรือไม่ และผู้สอนจะสามารถกำจัดความสับสนของนักเรียนได้อย่างไรสำหรับการสอนในครั้งต่อไป

ในบางครั้งผู้สอนอาจจะเขียนคำตอบของคำถามข้างต้นไว้ในช่อง หมายเหตุ ของบันทึกการสอน หลังการสอนเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อประเมินผลการสอนของตนเอง และเป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงการสอนของตนเองในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น ซึ่งผู้สอนอาจจะปรับปรุงแนวการสอน จัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาวิชา หรือจัดเตรียมอุปกรณ์การสอน เพื่อให้การสอนในครั้งต่อไปประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น

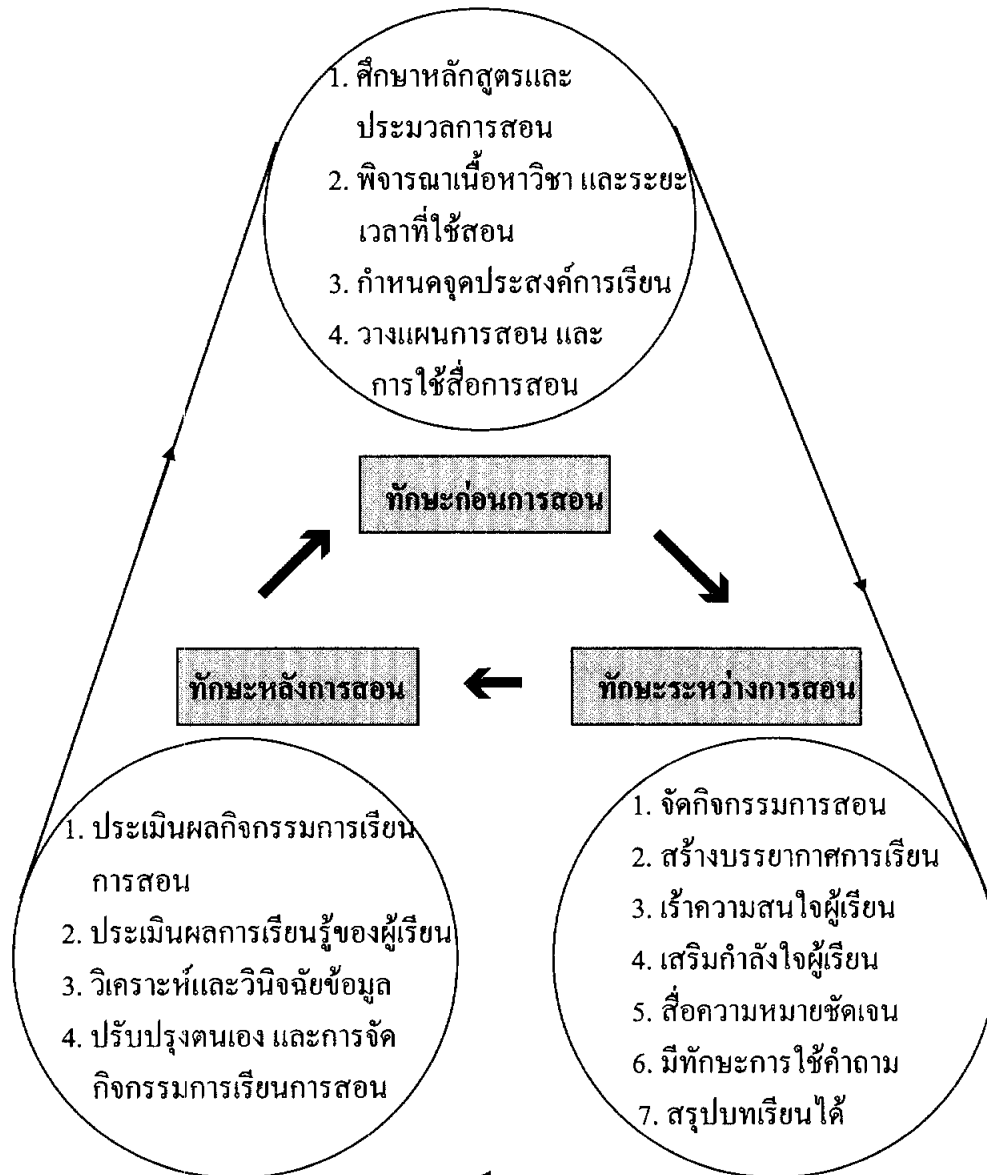
#### การสอนที่มีประสิทธิภาพในชั้นเรียน

การสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องมีความสามารถ มีความรู้ และมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งครูที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนจะสามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสอน และความรู้ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ เพื่อช่วยให้การสอนของครูประสบความสำเร็จได้

1. ความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาที่จะสอน
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม และการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน
3. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เอกสารหลักสูตร และโปรแกรมการสอน
4. ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน
5. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา และสภาพแวดล้อมของชุมชน
6. ความรู้ในด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ทั้งในด้านจิตพิสัยที่มุ่งให้แก่ผู้เรียน

นอกเหนือจากความรู้ในด้านต่างๆแล้ว ผู้สอนจะต้องรู้จักการคิดอย่างมีเหตุผล มีความสามารถในการตัดสินใจ ปรับปรุง หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อนเข้าชั้นเรียน ในระหว่างการสอน หรือ หลังจากการสอนเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้การสอนของครูบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งสามารถดำเนินการสอน เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียนในชั้นเรียนได้

ด้วยกระบวนการสอน (Teaching Process) ในชั้นเรียน จะต้องประกอบด้วยทักษะการสอนที่สำคัญของครูและความสัมพันธ์ของทักษะที่ต่อเนื่องกัน เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการสอนในชั้นเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้



1. **ทักษะก่อนการสอน** ประกอบด้วย การศึกษาหลักสูตร และประมวลการสอน การพิจารณาเลือกเนื้อหาวิชาและระยะเวลาที่ใช้ในการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย และจุดประสงค์ของการสอน สำหรับการสอนในเทอมหนึ่งๆ ในแต่ละหน่วยการสอน และในแต่ละคาบเวลาของการสอน รวมทั้งการเตรียมการสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้การจัดเตรียมเนื้อหาวิชา และการวางแผนการสอน และการใช้สื่อการสอน

2. **ทักษะระหว่างการสอน** ผู้สอนจะต้องมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสนใจกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสามารถในการเสริมแรง กระตุ้น และสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งมีทักษะในการใช้คำถาม ให้ผู้เรียนรู้จักการรักษากฎระเบียบ และวินัยในชั้นเรียน และสามารถสรุปบทเรียนได้

3. **ทักษะหลังการสอน** หมายถึงการมีความรู้เกี่ยวกับจุดประสงค์ของการทดสอบ และแบบทดสอบ มีทักษะในการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเมินผลกิจกรรมการสอนของตนเอง สามารถวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อมูลต่างๆ ได้ รวมทั้งมีทักษะในการประเมินความสามารถในการสอนของตนเอง เพื่อนำมาปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นต่อไป

## การสร้างบรรยากาศในระหว่างการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นที่น่าสนใจแก่ผู้เรียน จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในระหว่างการเรียนการสอนได้ กิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียนนั้นอาจจะมีเกมต่างๆ ที่น่าสนใจ รวมทั้งเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน และให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งรวมถึงความพร้อมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บุคลิกภาพของครู วิธีการที่จะส่งเสริมเร้าใจ และเร้าความอยากรู้อยากเห็น ของนักเรียน ในระหว่างการเรียนการสอน ครูจะสามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนสนใจการเรียนได้ดังต่อไปนี้

### 1. สร้างความสนใจในการเรียนเมื่อเริ่มบทเรียน

ครูจะต้องมุ่งให้ผู้เรียนสนใจการเรียนตลอดชั่วโม่งของการสอน โดยสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้นสอน การเริ่มต้นสอนด้วยการดู หรือส่งเสียงดังแก่นักเรียน เพื่อเรียกร้องความสนใจนั้น นักเรียนจะหยุดงานอื่นๆ และให้ความสนใจเฉพาะเมื่อครูส่งเสียงดังเท่านั้น เมื่อครูหยุดส่งเสียงดัง นักเรียนจะไม่สนใจการเรียนเช่นเดิม ครูควรที่จะเริ่มต้นในลักษณะที่

เป็นสัญญาณว่า การเรียนการสอนจะเริ่มต้นแล้ว ครูบางคนอาจจะเริ่มจากการบอกให้นักเรียนเปิดหนังสือเรียนหน้าที่ต้องการ หรือบอกกล่าวว่าเราจะเริ่มต้นเรียนกันในเรื่องอะไร หรือจากการถามคำถาม สิ่งต่างๆนี้จะเป็นการบอกให้ผู้เรียนรู้ว่า กิจกรรมการเรียนต่างๆในช่วงที่แล้วได้สิ้นสุดลง และเราจะมาเริ่มกิจกรรมการเรียนใหม่ต่อไป หลังจากนั้นครูควรหยุดดูความสนใจของนักเรียนโดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย และเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป อย่างไรก็ตามในกรณีที่นักเรียนบางคนยังไม่สนใจกิจกรรมการเรียนต่อไป ครูควรเรียกชื่อนักเรียน หรือใช้คำสั่งสั้นๆ เท่านั้น

## 2. ดำเนินการสอนให้เป็นที่น่าสนใจ

ในระหว่างการสอน ครูควรให้การสอนดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่ควรใช้เวลานานเกินไปสำหรับเรื่องเล็กๆน้อยๆ เช่น เมื่อครูถามและรอคำตอบจากนักเรียนคนใดคนหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ เบื่อหน่าย หรือขาดความสนใจในการเรียน หรือรอเวลาเมื่อนักเรียนส่งผ่านรูปภาพ หรืออุปกรณ์การสอนอื่นๆ ไปรอบๆห้องเรียน นักเรียนจะเบื่อหน่ายการเรียนเมื่อต้องรอคำตอบ หรือเมื่อนักเรียนคนใดคนหนึ่งตอบผิด ครูจะอธิบายทบทวนอีกโดยใช้เวลานาน ครูควรสรุปคำอธิบายให้สั้น เมื่อเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจบทเรียนแล้ว การถามคำถามก็เช่นเดียวกัน ควรถามในเรื่องสำคัญเท่านั้นๆ และให้ความสำคัญแก่นักเรียนส่วนใหญ่ที่สนใจการเรียน ถ้านักเรียนบางคนไม่เข้าใจบทเรียนครูอาจจะเรียกมาให้ทำงาน หรืออธิบายเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน

## 3. ดูแลและเอาใจใส่นักเรียนระหว่างการสอน

ครูควรจะได้กวาดสายตาไปทั่วๆห้องเพื่อดูแลนักเรียนทั้งหมดในระหว่างการสอน ซึ่งจะทำให้นักเรียนยังคงความสนใจในบทเรียน เมื่อรู้ว่กำลังอยู่ในสายตาของครู ไม่ควรใช้เวลานานเกินไปสำหรับการเขียนบนกระดานดำ หรือใช้สายตาเฉพาะนักเรียนที่กำลังยืนตอบคำถามของครู หรือ ดูในหนังสือเรียนแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

## 4. กระตุ้นความสนใจของนักเรียนเป็นระยะๆ

นักเรียนจะเริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว หรือในสิ่งที่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้า ดังนั้นในการเรียนการสอน ครูควรจะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆบ้างเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้คงอยู่ตลอดชั่วโมงการเรียน เช่น การเปลี่ยนน้ำหนักเสียงในการบรรยาย หรือการอธิบาย การแสดงท่าทางประกอบการสอน หรือใช้เทคนิคการสอนอื่นๆที่ผู้เรียนไม่สามารถคาดเดาได้ ครูควรใช้เทคนิคการสอนผสมกันในหลายรูปแบบ เช่น การบรรยาย ร่วมกับการสาธิต หรือ การแบ่งกลุ่มการเรียน การถามคำถามเพื่อการอภิปรายหรือการให้นักเรียน

ช่วยกันเสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาที่ครูตั้งเป็นสมมติฐานขึ้น ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ควรอยู่ในขอบเขตของเนื้อเรื่องที่จะสอนด้วย

## 5. พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วม

การที่นักเรียนได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน นอกเหนือจากการแสดงการสาธิต หรือการอ่านออกเสียงในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนสนใจการเรียนแล้ว ครูควรจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่นักเรียนไม่สามารถคาดเดาได้ เช่นการถามคำถามนักเรียน ครูควรตั้งคำถามก่อนวันระยะเวลาเล็กน้อยให้นักเรียนได้คิด แล้วจึงเรียกชื่อนักเรียนให้ตอบคำถามของครู วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนต้องเตรียมคำตอบไว้ในใจเมื่อได้ยินคำถาม เนื่องจากไม่สามารถคาดเดาได้ว่า ครูจะเรียกนักเรียนคนใดให้ตอบคำถามของครู การถามคำถามเป็นระยะๆในระหว่างการสอน จะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนสนใจบทเรียน การถามคำถามมีอยู่หลายลักษณะ เช่นเมื่อนักเรียนตอบคำถามครูแล้ว ครูอาจจะถามนักเรียนคนอื่นอีกว่า เห็นด้วยหรือไม่กับคำตอบของเพื่อน มีสิ่งใดผิด หรือจะเพิ่มเติมในเรื่องอะไรอีก การถามคำถามในลักษณะนี้ ครูควรระมัดระวังไม่ให้เป็นการจับผิดนักเรียนที่ไม่สนใจเรียน แต่เป็นการให้นักเรียนรู้สึกท้าทายที่จะตอบคำถามของครู กระตุ้น ได้รับความสนใจของนักเรียน และหลีกเลี่ยงการที่นักเรียนจะสามารถเดาแนวการสอนของครูว่า กิจกรรมการสอนต่อไปจะเป็นในรูปแบบใด การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ครูจะต้องจัดไม่ให้มากหรือน้อยจนเกินไป จึงสร้างหรือสร้างความสนใจของนักเรียนได้ อย่างไรก็ตาม นักเรียนบางคนที่มีอายุสูงกว่านักเรียนอื่นๆ จะสามารถสังเกตการสอนของครู และสามารถเดาการสอนของครูได้ว่า ครูชอบเรียกนักเรียนที่นั่งอยู่แถวหน้า เมื่อเรียกนักเรียนคนหนึ่งตอบแล้ว มักจะไม่เรียกนักเรียนคนเดิมซ้ำให้ตอบคำถามของครู ครูมักจะไม่ทดสอบนักเรียนที่แสดงท่าทีว่าเข้าใจการสอนของครู แบบฝึกหัดที่ครูนำมาใช้บนกระดานคำมักจะเป็นแบบฝึกหัดในหนังสือแบบเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถอ่านได้เอง สิ่งต่างเหล่านี้ เมื่อนักเรียนคาดเดาได้จะทำให้นักเรียนไม่สนใจการสอนของครู หรือสนใจน้อยลง

## 6. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในบทเรียนให้พอดีกับความสนใจของนักเรียน

เมื่อนักเรียนแสดงท่าทีว่าไม่สนใจบทเรียนหรือกิจกรรมที่ครูกำลังสอนอยู่ ครูควรปรับหรือปรับกิจกรรมนั้นๆ แล้วเริ่มกิจกรรมการสอนในรูปแบบใหม่ที่จะสามารถสร้าง หรือสร้างความสนใจของผู้เรียนได้ เนื่องจากระยะเวลาของความสนใจในบทเรียนของนักเรียนค่อนข้างสั้น ในบางครั้งครูอาจจะฝืนความสนใจของนักเรียน เนื่องจากจำเป็นต้องสอนให้ทันเวลาที่กำหนด การกระทำดังกล่าวทำให้นักเรียนเรียนได้อย่างไม่ได้ผลเท่าที่ควร ครูควรจัดเวลา เตรียมการสอน กำหนดกิจกรรม หรือกำหนดระยะเวลาสอนให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน



## การจัดห้องเรียนสำหรับการสอนในลักษณะกลุ่ม

การจัดสภาพของห้องเรียนสำหรับการดำเนินการสอนในลักษณะกลุ่มนั้น ผู้สอนจะต้องเข้าใจว่า จะเป็นการจัดกลุ่มย่อยสำหรับการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียน ปรัชญาหรือกัน รวมทั้งผู้เรียนจะต้องทำงานด้านเอกสารร่วมกัน ฝึกปฏิบัติ สืบค้นงานที่ได้รับมอบหมาย หรือตาม ที่ผู้เรียนสนใจ ดังนั้นการจัดสภาพของห้องเรียนเพื่อเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน ควรมีลักษณะต่อไปนี้

1. การจัดที่นั่งเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผู้สอนควรจัดให้ทุกคนได้เห็น และได้ยินทั่วถึงกันเมื่อ สมาชิกกลุ่มคนหนึ่งคนใดเสนอความคิดเห็น การจัดที่นั่งในลักษณะปกติ เช่นชั้นเรียนทั่วไปจะทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มค่อนข้างน้อย และทำให้แต่ละคนต้องหมุนตัวเองไปเพื่อที่ ได้เห็น หรือได้ยินเพื่อนคนหนึ่งพูด

2. ในการจัดกลุ่มผู้สอนควรจัดให้แต่ละกลุ่มอยู่ห่างกัน เพื่อให้เสียงในการปรึกษาหารือ ระหว่างกลุ่มจะได้ไม่รบกวนซึ่งกันและกัน

3. ในแต่ละกลุ่มควรจัดให้มีที่เพียงพอสำหรับสมาชิกกลุ่มในการวางเอกสาร สำหรับการค้นคว้าหาความรู้ และสำหรับการเขียนเอกสาร หรือรายงานด้วย การมีบริเวณทำงานที่เพียงพอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดทำโครงการ จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้

4. การจัดโต๊ะเรียน และเก้าอี้ ควรได้รับการจัดใหม่ให้แตกต่างจากการสอนในรูปแบบปกติ ซึ่งจะทำให้ทุกคนสามารถเดินไปมา สำหรับการทำงาน หรือค้นคว้างานได้สะดวกมากขึ้น

5. อุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นต้องนำมาใช้ร่วมกับการทำงานกลุ่ม ควรได้รับการทดสอบว่า สามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี เช่น แม่เหล็กที่ใช้ในการทดลอง ควรจะมีแรงดึงดูดอยู่ในระดับดี หรือ กรรไกรที่ใช้จะต้องอยู่ในสภาพดีใช้งานได้ นอกจากนี้การใช้ไฟ หรือน้ำ ก็ควรมีอุปกรณ์ที่ปลอดภัยอำนวยความสะดวกให้ รวมทั้งควรมีเจ้าหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและดูแลเกี่ยวกับเครื่องใช้ต่างๆในด้านความปลอดภัยระหว่างการทำงานกลุ่มด้วย

6. ผู้สอนควรจัดเตรียมใบงาน หรือเอกสารที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติสำหรับการทำงาน กลุ่ม รวมทั้งรายชื่อและอุปกรณ์ต่างๆที่ผู้เรียนจะต้องนำมาใช้ในการทำงานกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อความ สะดวกในการจัดเตรียม หรือนำเครื่องใช้เหล่านั้นมาดำเนินการสำหรับการทำกลุ่มได้ทันที ทำให้ ไม่ต้องเสียเวลา และทำให้การทำงานของกลุ่มอยู่ในระเบียบวินัยที่ดีงามด้วย

7. เพื่อความสะดวกในการค้นคว้างานเพิ่มเติม สำหรับการสรุปเหตุผล หรือการทำรายงานเมื่อการดำเนินงานในลักษณะของการปฏิบัติงานในกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนควรจะได้ เตรียมเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายชื่อหนังสือ และแหล่งค้นคว้า รวมทั้งอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการเสนอผลงานของกลุ่ม เช่นบอร์ด แผนที่ ฯลฯ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มมาก

ขั้น รู้จักที่จะคิด หรือค้นหาคำตอบให้ได้มากขึ้นไป สำหรับการตอบคำถาม หรือข้อสงสัยของผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ หรือผู้ที่สนใจ

8. เมื่อผู้สอนตรวจดูผลงานของการทำงานกลุ่มแล้ว ควรให้ข้อสังเกตการทำงาน ผลงาน ให้ข้อเสนอแนะ หรือถามคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นด้วยตนเอง หรือในลักษณะกลุ่มนอกเวลาเรียน

เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้รู้จักการแสวงหา และค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ คัดสนใจและแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้เรียน นอกเหนือจากการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชา และทักษะแล้ว ผู้สอนจะต้องสอนโดยการสอดแทรกจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต สามารถปรับตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้